

OVERDENKING

Leven met God als Wachter.

Lezen: Psalm 121

In deze eerste overdenking van 2019 wil ik u een gedicht onder de aandacht brengen van Dietrich Bonhoeffer. De naam Bonhoeffer hebt u mogelijk wel vaker gehoord. Er is voortdurende belangstelling en waardering voor zijn woorden. Helaas is hij er zelf nauwelijks aan toegekomen om zijn gedachten geordend in boeken te publiceren. We moeten het veelal hebben van aantekeningen, brieven, preken en een enkel begin van een concept van zijn hand.

Dietrich Bonhoeffer werd op zondag 4 februari 1906 geboren in de toenmalig Duitse stad Breslau, (*tegenwoordig Wrocław in Polen*).

De tijd van zijn jeugd is die van de opkomst van Hitler en het nazisme in Duitsland. Na het gymnasium gaat Dietrich naar de universiteit in Berlijn om theologie te studeren. Hij woont en werkt diverse periodes op verschillende plaatsen in de wereld. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog komt Dietrich welbewust terug uit Amerika naar Duitsland. Hij neemt stelling tegen de Jodenvervolging. Ook heeft hij kritiek op de houding van de kerk in Duitsland, maar komt ook voor de kerk op wanneer deze door het Hitlerregime steeds meer in het nauw gedreven wordt. Heel actief nam Dietrich Bonhoeffer deel aan het verzet tegen Hitler. In april 1943 werd hij gearresteerd na de ontdekking dat hij een rol speelde bij pogingen om joden te helpen ontsnappen naar Zwitserland. De aanklacht tegen hem luidde: hoogverraad. Toen zijn betrokkenheid met de groep officieren die de (mislukte) aanslag van 20 juli 1944 op Hitler organiseerden aan het licht kwam, werd hij ter dood veroordeeld. Hij verbleef in diverse gevangenissen.

Eén van de indrukwekkendste nagelaten geschriften van Dietrich Bonhoeffer is het gedicht dat hij had gemaakt op 28 december 1944 ter gelegenheid van Nieuwjaar 1945. Dit stuurde hij mee met de laatste brief die hij aan zijn vader schreef. Het gedicht was opgedragen aan Maria, zijn verloofde, en aan zijn moeder. Hij zat toen al ruim anderhalf jaar gevangen en het was enkele maanden voor zijn dood (executie in concentratiekamp Flossenbürg op 9 april 1945).

In het leven van Dietrich Bonhoeffer en in zijn gedicht getuigt hij van een leven met God als Wachter.

Door goede machten trouw en stil omgeven,
behoed, getroost, zo wonderlijk en klaar,
zo wil ik graag met u, mijn liefsten, leven,
en met u ingaan in het nieuwe jaar.

Wil nog de oude pijn ons hart vernielen,
drukt nog de last van 't leed dat ons beklemmt,
o Heer, geef onze opgejaagde zielen
het heil waarvoor Gij zelf ons hebt bestemd.

En wilt Gij ons de bittere beker geven
met gal gevuld tot aan de hoogste rand,
dan nemen wij hem dankbaar zonder beven
aan uit uw goede, uw geliefde hand.

Maar wilt Gij ons nog eenmaal vreugde schenken
om deze wereld en haar zonneshijn,
leer ons wat is geleden dan herdenken,
geheel van U zal dan ons leven zijn.

Laat warm en stil de kaarsen branden heden,
die Gij hier in ons duister hebt gebracht,
breng als het kan ons samen, geef ons vrede.
Wij weten het, uw licht schijnt in de nacht.

Valt om ons heen steeds meer het diepe zwijgen,
de eenzaamheid, die nergens uitkomst ziet,
laat ons dan allereerste horen stijgen
tot lof van U het wereldwijde lied.

In goede machten liefderijk geborgen
verwachten wij getroost wat komen mag.
God is met ons des avonds en des morgens,
is zeker met ons elke nieuwe dag.

(511, Liedboek-Zingen en bidden in huis en kerk)